

Nasıl Bir Kentte Yaşamalıyız?

Nasıl Bir Kentte Yaşamalıyız?

Bu El Kitabı
Deniz Altay
L. Yıldız Tokman
Aslı Tanrıku tarafından
Birleşmiş Milletler
Kadınların ve Kız Çocuklarının
Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı
için hazırlanmıştır.

Kentli haklarının yaşama geçirilmesinde üç temel süreç önemlidir:

- 1. Yerel Demokrasi ve Kentsel Politikaların Oluşturulması***
- 2. Yönetimlerarası İşbirliği***
- 3. Kentli Katılımı***

1. Yerel Demokrasi ve Kentsel Politikaların Oluşturulması

Yerel hizmetlerin kentli hakları çerçevesinde gerçekleştirilebilmesi ve ***yerel demokrasinin oluşumu; kadın, erkek tüm kentlilerin isteklerinin***, demokratik, katılımcı süreçlerle ortaya çıkarılması ve yerel kurum ve örgütlerin işlevlerini bu bağlamda yerine getirmesine bağlıdır.

Kentlerin yaşanabilir düzeye dönüştürülebilmesi için, yerel yönetimlerin oluşturacağı ***"kararlı yerel politik irade"***nin, deneyimli uzmanlardan oluşmuş bir ekip ile katılımcı ve ***kadın-erkek eşitliğini gözetken bir bakış açısıyla*** kent planlarını hazırlaması ve uygulaması gerekmektedir.

Politik irade ve ***profesyonel bilgi işbirliğine dayalı*** bu ikili yaklaşım, kentsel politikayı oluşturur.

Kentsel politika, kentsel yaşamın tüm etkinlik alanlarını belirler. Bu nedenle, kente yapılacak herhangi bir müdahale, dikkatli bir analiz çalışması, bilgi birikimi ve sorumluluk gerektirir.

Kentlerin yaşanabilir, uyumlu, sağlıklı ve güzel olabilmesi için gerekli kararlar, yöneticiler, politikacılar, resmi görevliler dahil olmak üzere uzmanlar ve kadın-erkek tüm kentte yaşayanların işbirliği ile alınmalı ve uygulanmalıdır.

İdeal kentler, kentli haklarını koruyarak; en iyi yaşam koşullarını sağlayarak; halkına iyi bir yaşam biçimi sunarak; değerini orada yaşayan, ziyaret eden, çalışan ve ticaret yapan, eğlence, kültür ve bilgiyi orada arayan ve eğitim görenlerden alarak; birçok sektör ve aktiviteyi (trafik, yaşam, çalışma, dinlenme gereksinimleri vb.) birarada uyum içinde barındıran yaşam yeridir.

Bir kent, modern gelişmeyle, tarihi mirasın korunması arasında dengeyi kurmalı, eskiyi tahrip etmeden yeniy-le bütünleştirmeli ve sürdürülebilir kalkınma ilkelerini sağlayabilmelidir. Geçmiş olmayan bir kent, hafızasını yitirmiş bir insana benzer. Kent dokuları, yapılar, ağaçlar, ibadet yerleri, kütüphaneler, insanların kentlerdeki yaşamışlıklarının, çalışmışlıklarının ve kişisel tarihlerinin izleridir.

2. Yönetimler Arası İşbirliği

Yerel yönetimler kendi aralarında (valilik, il özel idareleri, belediyeler) uyum ve işbirliği içinde çalışmalıdır. Bu işbirliği farklı yönetim birimleri arasında , verimli bir çalışma ortamını kurmakta yardımcı olur. Bunu sağlamak amacıyla yerel süreçleri düzenleyen ve kontrol eden yasal çerçevenin birbiriyle uyumlu ve işbirliğine olanak

verecek biçimde olmasına gayret edilmelidir. Yerel yönetimler, bilgi ve deneyimlerini karşılıklı olarak aktarabilmek amacıyla diğer kent ve ülkelerin yerel kuruluşlarla uluslararası işbirliğine girmelidirler.

3. Kentli katılımı

Kadın-erkek tüm kentliler yerel süreç ve hizmetlerin; bilgi edinme, karar verme, hizmetlerden yararlanma ve sorumluluk alıp kontrol etme aşamalarına katılabilmektedir.

Bu süreçlerde kadın-erkek katılımı ve fırsat eşitliğinin koşulsuz ve ayrımsız olarak sağlanması yerel yönetimlerin öncelikli politikalarından biri olmalıdır.

Nasıl Bir Kentte Yaşamalıyız ?

“Kentlerde daha iyi bir yaşam” neye bağlıdır?

Kentte daha iyi bir yaşam temel olarak iki sürecin geliştirilmesi ile sağlanabilir:

- Kentsel fiziksel çevrenin iyileştirilmesi;
- Kentsel ekonomik, sosyal ve kültürel yapının insan hakları çerçevesinde iyileştirilmesi.

Kentin fiziksel çevresini iyileştirmenin temel unsurları nelerdir?

Kentlerde Ulaşım ve Dolaşım

1. Kadın-erkek tüm kentlilerin, kentin her bölgesini kolaylıkla kullanmasını sağlamak için; özel araç ulaşımını teşvik edici düzenlemeler yerine, ulaşımında çeşitli toplu taşıma alternatiflerinin düşünülmesi.

2. Toplu taşıma ve yaya ulaşımının özellikle kadınlar ve çocuklar için önemini gözönünde bulundurarak, (bunları) kolaylaştırıcı düzenlemelerin yapılması (metro, belediye otobüsü gibi toplu taşıma ulaşım araçlarının güzergah, sayı ve duraklarının artırılması, kent merkezi ve mahalle içlerinde yaya ulaşımına ilişkin kentsel tasarım projelerinin gerçekleştirilmesi gibi).

3. Kent sokaklarının tüm kentliler ve özellikle kadın ve çocuklar için güvenli kılınması ve gerekli çağdaş donanımlarla donatılması.

Kentlerde Doğal Çevre

1. Doğal ve üretilmiş enerji kaynaklarının, uygun-akılcı ve eşitlikçi kullanılması ve yönetilmesi.

2. Çevre kirliliğine karşı politikalar geliştirilmesi ve uygulanması (hava kirliliği, toprak kirliliği, nehir ve göllerin kirliliğine karşı önlemler gibi).

3. Doğanın, yeşil alanların korunması ve geliştirilmesi.

4. Çevreyi korumanın kentliler ve özellikle kadın ve çocuklar tarafından sahiplenilmesinin sağlanması.

Kentlerde Fiziki Çevre

1. Kadın-erkek tüm kentlilerin sağlıklı, yerleşik, estetik ve özendirici bir çevrede yaşama hakkı olduğunun benimsenmesi

2. Kentsel altyapının (elektrik, su, kanalizasyon vb), kentin tümüne hizmet verecek şekilde gerçekleştirilmesi ve sunulması.

3. Planlama ve mimari yaratıcılığın, kentsel fiziki çevreyi düzenlemedeki önemli rolünün kabul edilmesi.

4. Kentlerde açık-yeşil ve kamusal alanların oluşturulması ve aktif kullanımının sağlanması, bu alanların düzenlenmesinde **kadın-erkek eşitliğinin gözetilmesi, kadınların kullanımını kolaylaştırıcı düzenlemelerin yapılması** (parkların aydınlatılması, kadınların ilgi duyduğu spor aktivitelerine öncelik verilmesi, park alanlarında kadınların çocuklarını güvenle bırakabilecekleri oyun alanları gerçekleştirilmesi).

Tarihi Kentsel Miras

1. Tarihi kent merkezlerinin birer kültür ve tarih mirası olarak korunması, kent merkezlerinde kentsel tasarım projeleri gerçekleştirirken korumaya özen gösterilmesi.

2. Kentsel mirasın korunması için kentlilerin bilgilendirilmesi.

3. Korumaya ilişkin yeni finans mekanizmalarının geliştirilmesi.

4. Eski el sanatlarının canlandırılması ve yaşatılması, diğer sektörlerde olduğu gibi kadın emeğinin bu tür üretimlerde de kullanılması.

5. Tarihi kentsel dokunun imar planına temel bir girdi olarak katılması ve, çağdaş yaşamla bütünleştirilmesi.

6. Kentsel mirasın korunmasıyla birlikte turizmin gelişmesi ve buna bağlı olarak kentin ekonomik kalkınmasının sağlanması.

Kentlerde Konut

1. Herkesin konut edinme hakkı Anayasa ile güvenceye bağlanmıştır, buna göre; sosyal ve ekonomik olanakları kısıtlı olan kişi ve ailelerin haklarının, yalnızca pazar mekanizması koşullarına terk edilmemesi ve özel çözümler üretilmesi ***(toplu konut projelerinde kadınlar için kota uygulaması yapılması gibi)***.

2. Konut sunumunda seçenek ,çeşitlilik ve ulaşılabilirliğin artırılması.

3. Konut tasarım sürecinde farklı sosyal gruplara yönelik farklı tasarımların benimsenmesi ve bunun yanında ***kadınların konut kullanımındaki etkin rolünü gözönüne alarak proje aşamasında görüşlerinin alınmasının sağlanması.***

4. Tarihi doku içinde yer alan ve eskimiş konut dokusunun yenilenmesinde destek politikalarının üretilmesi, konut üretiminde geleneksel yapı tekniklerinin kullanımının özendirilmesi.

Kentin, ekonomik, sosyal ve kültürel yapısını iyileştirmenin temel unsurları nelerdir?

Kültür ve Kentlilerarası Kaynaşma

1. Kadın-erkek tüm kentlilerin kentteki kültürel faaliyetlerden faydalanmasının sağlanması.

2. Kültürel gelişim için; yerel yönetimlerle, üniversitelerin, meslek kuruluşlarının, gönüllü kuruluşların ve özel sektörün işbirliği ve dayanışmasının desteklenmesi.

3. Kentlerin kültürel varlığının, ekonomik ve sosyal gelişmeye katkısının sağlanması.

4. Kent politikalarının temel unsuru olarak her türlü ayrımcılık karşıtlığı ve **her ölçekte "cinsiyet tabanlı fırsat eşitliği" yaklaşımının geliştirilmesi.**

5. Kırsal alandan kente göç edenlerin fiziksel ve sosyal çevresiyle bütünleşmesine yönelik politikaların geliştirilmesi.

Hemşehrime neresisin ?

Kent GüvenliĐinin Sağlanması ve Suçların Önlenmesi

- 1. Kapsamlı sayısal bilgi ve araştırmalara dayalı, emniyet birimleri ve kentlilerin işbirliği ile etkin bir kent güvenlik politikasının oluşturulması.***
- 2. Kentteki her türlü şiddet ve **aille içi şiddetin önlenmesi için gerekli kurumsal, idari, mali önlemlerin alınması (toplum merkezlerinin, kadın danışma ve dayanışma merkezlerinin, çocuk ve kadın koruma evlerinin açılması gibi).*****
- 3. İnsan (özelikle kadın ve çocuk) ve uyuşturucu ticareti karşıtı yerel politikaların oluşturulması ve uygulanması.***
- 4. Suçların önlenmesine öncelik verilmesi (sokak çocukları için kaynak ayrılması gibi).***

Kentlerde SaĐlık

- 1. Kentsel çevrenin kadın-erkek tüm kentlilere insanca yaşanabilir sağlık koşullarını sağlaması.***
- 2. İyi sağlık koşullarının temini için; temel ihtiyaçların kentlilere güvenilir ve sağlıklı biçimde sunumu.***

Spor ve Boş Zamanları Değerlendirme

1. Kadın-erkek tüm kentlilere, eğlence, dinlence ve spor faaliyetlerinde yer alma, kişisel potansiyelleri doğrultusunda istediği sporu yapma fırsatının sağlanması.

2. Spor alanlarının sağlıklı, ve güvenli olarak tasarlanması ve **kentsel mekanda fırsat ve kadın-erkek eşitliği ilkesine göre dağıtılması** (kenar mahallelerde de spor alanlarının olması, spor alanlarının kadın-erkek tüm kentlilerin faydalanabileceği sporlara yönelik olarak düzenlenmesi gibi).

Kentlerdeki Engelliler

1. Kentlerin, herkesin her yere erişebilirliğini sağlayabilecek şekilde tasarlanması.

2. Engellilere ilişkin politikaların, bu gruplar için himayeci değil, toplumla bütünleştirici olması.

Halk Katılımı, Kent Yönetimi ve Kent Planlaması

- 1. Yerel politik yaşama *kadın-erkek tüm kentli halkın katılımını* temin için; temsilcilerin, özgür ve demokratik olarak seçilebilmesi.**
- 2. Yerel politik yaşamda etkin bir katılım için; *kadın-erkek tüm kentli halkın yerel, politik ve idari yapılarda belirleyici olması.***
- 3. *Toplum geleceğini etkileyecek her tür önemli projenin kadın-erkek tüm kentli halka danışılması.***
- 4. Kent planlamasının; kent karakteri ve özel niteliklerine ilişkin yeterli bilgiye dayandırılması.**
- 5. Yerel gereksinmelerin farklı sosyal grupların yanında *kentli kadınların da isteklerine dayanan, çoğulcu ve katılımcı bir süreç ile belirlenmesi, yerel hizmetlerin kadın ve erkeklere yönelik olarak eşit sunumunun sağlanabilmesi için her cinsin isteklerini doğrudan dile getirebilmesine özen gösterilmesi.***
- 6. Yerel politik kararların; uzmanlardan oluşacak ekiplerce gerçekleştirilecek kentsel ve bölgesel planlara dayandırılması ve karar verme sürecinin sonucunda ortaya çıkan politik tercihlerin kentlilerle paylaşılması.**
- 7. *Kadınların ve gençlerin yerel meclisleri izlemesini, ihtisas komisyonlarına katılmasını, stratejik planlara görüş vermesini sağlayıcı ve kent konseyleri yoluyla kente ilişkin kararlara katılımını kolaylaştırıcı düzenlemelerin yapılması* (cinslerarası eşitlik komisyonları, kadın meclisleri, gençlik meclisleri gibi).**

Kentin Ekonomik Kalkınması

1. Bölge ve yakın çevresinin sosyal ve ekonomik bir parçası olarak; kentin büyümesi ve kalkınması için ekonomik kalkınmayı teşvik edici koşulların yaratılması, girişimcilere yardımcı olarak iş olanaklarının artırılması.

2. İş olanakları yaratılmasında fırsat ve kadın-erkek eşitliği gözetilerek kentin ekonomik kalkınmasına kadınların da eşit düzeyde katılımının sağlanması.

BM Ortak Programını destekleyen kuruluşlara teşekkür ederiz.

Türkiye'deki BM kuruluşları

Danimarka İngiltere İsveç İsviçre Kanada Norveç

Hacı Ömer Sabancı Vakfı

VAK SA

[Http://tsc.unfpa.org/protectingwomen](http://tsc.unfpa.org/protectingwomen)